

1889.

NIU TIRENI.

NGARARA, PORANGAHAU, MANGAMAI, ME
WAIPIRO PORAKA(RIPOATA A NGĀ KOMIHANA MO RUNGA MO NGĀ WHAKATAUNGA A TE KOOTI WHENUA MAORI
MO RUNGA MO AUA PORAKA).*He mea tuku ki nga Whare e rua o te Paremete i runga i te whakahanu a te Kawana.*

Kia te KAWANA o te Koroni o NIU TIRENI.

KIA PAI MAI KOE E TE KAWANA,—

Ko maua, ko nga Komihana e mau ake nei o maua ingoa i whakaritea i roto i te Komihana o te 3 o nga ra o Nowema, i te tau o te tatou ariki 1888, hei kai-whiriwhiri mo nga putake i whakahuatia ra i roto i taua Komihana, kia tukuna atu ai ta maua ripoata mo runga mo aua putake, ara mehemea ranei e tika ana kia whakamana te whakataunga a te Kooti Whenua Maori mo runga mo te whenua e mohiotia nei ko te Ngarara ki te Hauauru, mehemea ranei e puta ana mai te ngakau awangawanga mo runga mo aua whakataunga e tika ai kia ata whiriwhiria ano aua take, tenei ka tukuna atu nei ta maua ripoata:—

1. Kua ata whiriwhiria e maua te pitihana a Inia Tuhata me etahi atu tokowha i tukuna ra ki te Kaunihera i tera tunga o te Paremete, me nga whaikorero hoki i tukuna mai e te Morihana, ko ia hoki te roia a nga Kai-pitihana, me a te Tapata raua ko te Retimana, i tu nei raua hei roia mo Wi Parata me etahi atu nga kai-tawari. Ko nga whaikorero ki te Komihana, me nga tauira o nga pukapuka me nga whaikorero ki te Komiti o te Kaunihera, kua apitiria atu ki tenei ripoata.

2. Ko te tino ingoa e mohiotia ai taua poraka whenua nei ko Waikanae. Ko te tino tikanga o tenei ingoa o te Ngarara ko tetahi wahi ano o te poraka, a no te tau 1873 i waiho ai taua ingoa mo te poraka katoa. Ki ta maua titiro kaore i pohehetia taua whenua e etahi o ratou i runga i te tapanga o tenei ingoa hou mo taua poraka.

3. He tokomaha noatu nga kaikorero i karangata ki te maua aroaro tu ai, he Maori anake te nuinga o aua tangata, a rereke ana a ratou whaikorero, kaore tahi i rite. Otira tenei ano etahi putake whaitikanga, i korerotia mai e etahi Maori me etahi Pakeha, e hapai ana i ta maua whakataunga, e kore hoki e taea te ata whiriwhiri rawa i te tika o nga tini kupu rereke kua whakina mai nei kia maua.

4. Ko nga kupu a nga kaikorero i whaki mai ai kia maua, i haere anake i runga i te kereme a Inia Tuhata raua ko tona tuahine ko Rangihanu, i whakataua nei e te Kooti Whenua Maori kia raua tetahi wahi iti, e tae ana pea ki te wha eka, i runga i te whakawa roherohenga, i whakabaerea nei e Te Paki Kaiwhakawa, i te tau 1887.

5. Na mo runga mo nga kupu whakapae mo te mahi he a Wi Parata, kua tukuna mai ki a maua etahi whaikorero mo runga mo te mahi a Wi Parata mo te Ngarara Poraka (1) i te mea e whakawakia ana nga take o taua poraka e te Kooti Whenua Maori i te tau 1873 me te tau 1874; (2) i te hokonga o te pito whaka te Rawhiti o taua poraka ki te Kawanatanga; (3) i te whakawa roherohe hoki a te Kooti i te tau 1887. Engari ki ta maua titiro, kaore ano kia whakaaturia mai tetahi take e tika ai kia whakarereketia te whakataunga a te Kooti o te tau 1887. Ko te pohehe o te Kooti, me te ahua he o te whakataunga ki ta maua titiro, e hara i te mea na te mahi he a Wi Parata, engari na te kore rite wawe mai o nga kaikorero a nga kaipitihana hei whakahe i nga korero a tetahi taha, i ki nei ratou kua whakarereke a Inia Tuhata tona paanga, i mua atu o te tau 1840, ko ia hoki te take tupuna e whakahaerea ai e Inia Tuhata raua ko tona tuahine o raua whaitaketanga. I mahara ano te Kooti i whakarereke e ia ona paanga, a whakataua ana kia Inia Tuhata raua ko tona tuahine tetahi whenua iti e ngakia ana e raua i taua wa ano (i te tau 1887). Heoi ano hoki te take i whakataua ai taua wahi iti nei e te Kooti, ko te urunga o nga ingoa o Inia raua ko Rangihanu ki te rarangi ingoa i whakamana ra e te Kooti o te tau 1873, a no te urunga o raua ki taua rarangi ingoa kua kore e taea te pana rawa atu ia raua ki waho o te whenua.

6. Me whakatakoto poto atu e maua nga take tika e kitea ana e maua i runga i te ahua o nga whaikorero i tukuna mai ki o maua aroaro. Ko Honi Tuhata, te tupuna o nga kaipitihana, he rangatira ia no tetahi hapu o Ngatiawa e mohiotia ana ko Ngatitupawhenua (no muri nei ka tapaiia ko Te Mitiwai), ko to ratou kainga o mua ko tetahi pa i te taha o te awa o Onaero, i te Takiwa o Taranaki. Ko taua pa o Ngatitupawhenua i tata atu ki tetahi pa o te hapu o Kaitangata i te tahataha o taua awa ano. Kei te tautohetia te tuawhanatanga o Ngatitupawhenua me

Kaitangata. Ko etahi o nga kaikorero e ki ana kotahi tonu ano taua hapu; ko etahi e ki ana i tata ano aua hapu, engari e ki ana hoki e rua ano aua hapu e hara i te hapu kotahi. Ki ta maua titiro i runga i nga korero i rongo ai mana he wehenga ano a Ngatitupawhenua no Kaitangata, a no muri mai nei ka riro ia ratou tenei ingoa a te Mitiwai.

7. Iuru tahi ano a Honi Tuhata ki nga heke i haere mai nei i Taranaki ki Waikanae me Arapaoa i waenganui i nga tau 1830 me 1839; a e kiia ana i noho tuturu atu ia i Arapaoa i mua atu o te tau 1839, a na reira i mana kore ai ona paanga i Waikanae. Na ko te whakahe mo tera korero, ko nga whaikorero e whakaatu mai ana kia maua i uru ano ia ki te whawhai i te Kuititanga i Oketopa o te tau 1839, a tu ana ia i te mata, i tu ki ona papa. Na taua whawhai i tuturu ai te mana o Ngatiawa ki Waikanae. Kei a maua ano hoki nga whaikorero a te Harawira Pihopa—kaore hoki maua i te kite take kia kore ai maua e whakapono ki ana korero—e ki ana ia ko Honi Tuhata ano tetahi o nga rangatira i powhiri i a ia i tona taenga tuatahi atu ki Waikanae i Nowema o te tau 1839, a i roa ano to raua noho tahi (to te Harawira raua ko Tuhatu) i roto i te pa kotahi. E ki ana hoki a te Harawira i kite ano ia i a Tuhatu i Waikanae i te tahi i te rua ranei o nga ra o Pepuere, tau 1841, i kitea hoki e ia te tuinga i roto i tana pukapuka o taua wa i mohiotia ai e ia te tau. E whakaaetia ana hoki i haina ano a Honi Tuhata i tona ingoa ki te Tiriti o Waitangi i Poneke i te 29 o Aperira, tau 1840, ko tona ingoa i haina ai ko "Patuhiki;" a e kitea ana i haere atu ia i Waikanae ki Poneke ki te haina i tona ingoa ki te tiriti a hoki tika atu ana ano ia ki Waikanae. I to maua tirohanga ki te taurira o te tiriti i perehitia nei e te Kawanatanga i te tau 1877, i haina ano a Tuhata (ara a Patuhiki) ko te Wiremu raua ko te Keretone nga kaititiro, me te kupu whakamarama ano e ki ana, ko ia tetahi o nga rangatira o tona iwi. E whakaaetia ana ano hoki i Waikanae ano a Tuhata i tau 1848, i te wa i arahina atu ai e ia tetahi taha o Ngatiawa ki Waitara; a hoki mai ana ano ia i te tau 1855 kia uru tahi ia ki te whakaritenga utu mo te kohuru o Rawiri Waiaua, i kohurutia ra i Akuhata, o te tau 1854, a i hoki mai ano hoki ia i te tau 1860, i te wa e kore ana he whawhai o te whawhai o Waitara, i haere mai a Tuhata i Arapaoa haere atu ana ki Taranaki noho ana ia i tetahi pa i te taha o te awa o Onaero, te pa i haere tuatahi mai ai ia, a i mate ai hoki ia.

8. I runga i te whaikorero a Wiremu Tiekine, i Waikanae ano a Tuhata i roto i nga tau 1839, 1840, me 1841, e whaimana ana hoki ia i aua wa. Ko tetahi kupu a Wiremu Tiekine e whaka-hengia ana e tetahi o nga kaikorero e Porutana. E ki ana a Tiekine i hokona e ia i nga Maori o Waikanae etahi rakau mo te teihana patu weera i Tokomapuna, he moutere e tata ana ki Kapiti, ko aua rakau i tuaina ki te poraka o Waikanae; a utua ana e ia kia Honi Tuhata ki te kakahu me te tupeka; a he mea ki tuturu mai na Tamati Ewene te rangatira o nga kaipatu weera, kia utua e ia kia Tuhata. A e ki ana tetahi o nga Kaikorero a Porutana, nana ke i hoko aua rakau, i hokona mai i nga Maori o Whareroa; a utua ana ki tetahi Maori kia Ropata; a kaore a Tiekine i uru ki taua hoko. Kua roa rawa hoki inaianei te hokonga o aua rakau e kore e taea te ata whiriwhiri na wai nga korero tika; engari hoki mehemea ka kiia ko te korero a Porutana te mea tika, e kore e tika ki ta maua titiro kia whakarerea katoatia atu nga whaikorero a Tiekine, ahakoa e whakangoi-koretia ana te kaha o ara kupu. E kaha ana hoki nga kupu a Noki, a ki ta maua titiro e pono ana nga tino putake o ana korero.

9. I muri tata iho o te matenga o Honi Tuhata, i hoki mai i Taranaki tana mokopuna a Inia Tuhata, te matua o nga kaipititiana o Inia Tuhata me Rangihanu, haere ana mai ki Waikanae, noho tonu iho i reira tae noa ki te wa i mate ai ia, i te tau 1871. Ko ana tamariki i noho tonu iho i reira a tae noa mai ki tenei ra.

10. I tukua mai ano etahi korero hei whakaatu mai, ahakoa te noho o Inia Tuhata me ona tamariki i Whakanae, kaore ratou i whaimana ki te whenua, a whakaaturia mai ana etahi korero mo te aruarunga o nga hipi, me te utunga reti, me te wawahanga tingera, hei whakaatu mai kaore i whaitikanga te noho o Tuhata ma i runga i te whenua. Otira ko etahi kupu a nga kaikorero mo enei tikanga, i haere ke ki te whakaatu mai i kaha ano a Tuhata ma ki te whakatika i o ratou kereme i runga i aua tautohetanga. (Titiro ki nga whaikorero a Tamihana te Karu.) Kaore i puta ake he kupu whakahe i te tau 1873 mo te urunga o nga ingoa o nga kaipitihana o Inia raua ko Rangihanu ki te rarangi ingoa i whakamana ra e te Kooti. Kaore hoki tenei i rite ki te kupu e mea nei, i whakarerea e Honi Tuhata ona paanga ki te whenua, otira e kitea ana ano hoki tenei tika-nga, te whakauru ingoa i runga i te aroha. Ko tenei kupu mo te whakarereanga o ona paanga, i runga i ta maua e kite ana, i whakaputaina tuatahitia mai i te tuunga o te Kooti i te tau 1887.

11. Na ko te nui o te whaipaaanga o Tuhata ma ki tenei poraka, kei te tuwhanau o Kaitangata ki a Ngatitupawhenua te tikanga. I runga hoki i tenei e tika ana kia maharatia te kupu a Tamihana te Karu, ko ia hoki tetahi o nga tangata e tino whakahe ana i a Tuhata ma, e ki ana ano hoki ia i roto i tona whaikorero, he tuakana a Honi Tuhata ki tona matua ake, a ko te matu a Tuhata to mua ake. Na i runga i tenei ka kitea e rite ana ano te whaipaaanga o Tuhata, ki to etahi atu hoki o nga rangatira o te hapu o Kaitangata.

12. I puta ake ano etahi kupu mo te hunga e hara nei i te iwi kotahi, ara mo nga tangata e uru nei ki nga iwi e rua, he hawhekaihe Pakeha ranei, mehemea ranei e rite tahi ana o ratou tika ki te whenua. Ki ta maua titiro kaore i tino whaiputake enei tu tikanga. Kua kite iho hoki maua, he hawhekaihe a Wi Parata, a ko Inia Tuhata kaumatua he hawhekaihe hoki raua tahi ko tona wahine; na ko aua tu kupu whakahe e pa tahi ana ki nga taha e rua.

13. I runga i ta maua ata whakaaro ki nga whaikorero kua tukuna mai nei ki a maua, me era kupu kua whakahuatia ake nei e maua, e mahara ana maua, mo runga i te tono a Inia Tuhata, e ahua awangawanga ana ano te whakaaro mo runga mo te whakataunga a te Kooti Whenua Maori o te tau 1887, e tika ai kia ata whiriwhiria ano aua take.

14. Na ko te huarahi tika hei whiriwhiringa ki ta maua nei whakaaro, me whakahau ano kia whakawakia houtia aua take e te Kooti Whenua Maori. Ahakoa kotahi ano te kereme i korerotia mai ki a maua, e mahara ana ano maua ko te mea tika me whakawa hou ano nga tono wehewehe katoa. No reira e kore maua e ki atu kia hangai tonu te whakawa i runga i te tono mo tetahi kereme kotahi.

15. I runga i ta maua whiriwhiringa i enei putake, kua kite maua ko te mea tika me whakarite rawa he tikanga hou hei whakahaere i nga roherohenga whenua Maori; a e mahara ana maua ka puta mai he oranga nui mehemea ka mahia he ture mo aua tikanga e kore haere ai nga tautohetohe a muri ake nei. I te mea kaore ano nei kia mahia he tikanga hou, e mahara ana maua mehemea ka meingatia he ture hei whakamana i tenei ripoata, ko te mea tika me whakauru he rarangi whakamana kia roherohea katoatia ai nga paangi o ia tangata o ia tangata e whaipaanga ana ki tenei poraka.

16. He nui ano te moni kua pau i runga i te whakahaerenga o tenei keehi, a tera e pau haere ano etahi atu moni i runga i te whakataunga o enei take. E mahara ana maua i he ano te whakataunga mo runga mo aua take, otira e kore maua e kaha ki te ki atu kaore i he tahi nga taha e rua. Noreira ka mahara maua ko te mea tika, ko nga moni e pau ana i runga i te whakahaerenga o tenei Komihana me whakatau hei taunaha ki runga ki te poraka katoa, hui atu ki era atu moni e pau a muri ake nei i runga i te whakamananga i tenei whakataunga. Ko te mea tika hoki ma te Kooti e ata whakaaro te tikanga mo nga moni e pau i runga i te whakawa hou, mehemea ra ka whakahaua he whakawa hou.

No reira ka tuku atu maua i a maua kupu tohutohu atu mo runga mo enei putake: (1.) Me whakakore te whakataunga a te Kooti Whenua Maori, o te tau 1887, mo runga mo te tono roherohe mo te Ngarara Poraka, a me whakahau he whakawa hou. (2.) Me whakahaere he tikanga, kia whakataua rawatia nga paanga o ia tangata o ia tangata o roto o taua poraka, i taua whakawakanga houtanga. (3.) Ko tetahi wahi tika o nga moni i pau i runga i te whakahaerenga o tenei Komihana, me nga moni e pau tika ana i te mahinga o te ture hei whakarite i enei take, me whakaeke ena ki te Ngarara Poraka kia tau hei taunaha tuatahi i runga i taua whenua; a ko nga moni e pau i te whakawa hou, me waiho ena ma te Kooti whakawa hou e ata whakaaro he tikanga e utua ai ena moni. (4.) Me mahi mai he ture hei whakamana i enei kupu whakaatu atu a maua.

He mea tuku atu i raro i o maua ringa me o maua hiiri i Poneke, i tenei te 19 o nga ra o Tihema, i te tau o to tatou Ariki, 1888.

Na. H. G. HETA METE, } Komihana.
ROPATA TIMIPARA, }

Kia te KAWANA o te Koroni o NIU TIRENI.

KIA PAI MAI KOE E TE KAWANA,—

Ko mau, ko nga Komihana e whai ake nei o maua ingoa, i whakaritea e koe e te Kawana i roto i to Komihana o te 3 o nga ra o Nowema i te tau o to tatou Ariki 1888, kia whiriwhiria e maua nga putake i whakahuatia ra i roto i taua Komihana a kia tukua atu e maua ta maua kupu whakatau mo aua take, mehemea ranei e tika ana kia whakamana te whakataunga a te Kooti Whenua Maori, mo runga mo nga whenua e mohiotia nei ko Porangahau ko Mangamaire, mehemea ranei e ahua pohehe ana aua whakataunga e tika ai ki ata whiriwhiria ano ona tikanga, tenei ka tukuna atu nei ta maua ripoata:—

1. Kua ata whakaarohia e maua te pitihana a Te Teira Tiakitai ma i tukuna nei ki te Whare Runanga o te Paremete, me nga whaikorero i tukuna ki te aroaro o te Kooti Whenua Maori, hui atu hoki ki nga korero hou i tukuna mai e te Hapimana mo te taha ki nga kaipitihana, me a te Morihana mo te taha ki te hunga e whakahe ana ki nga kaipitihana. Ko aua kupu hou ra, kua apitiria e mau ki tenei ripoata. Kua ata tirohia hoki e maua nga whaikorero i whakina ki te aroaro o te Komiti mo nga mea Maori i ta ratou whiriwhiringa i taua pitihana, a kua apitiria mai hoki era ki tenei ripoata.

2. Kua tukuna mai ki to maua aroaro nga pukapuka o te Kooti, e mau nei i roto nga whaikorero i whakapuakina e nga kaikorero, me nga whakataunga a te Kooti tuatahi me te Kooti whakawa tuarua.

3. I whakawakia tahitia a Porangahau me Mangamaire, ko te whakawa tuatahi na te Mea Kaiwhakawa raua ko tetahi Ateha Maori, whakataua ana i te 5 o nga ra o Mei, 1886. I whakataua e te Kooti e 2,500 eka kia Tiakitai ma me Hori te Aroatua, mo runga mo te mana o to ratou tipuna o Te Whatuiapiti.

4. No te tononga i te whakawa tuarua ka whakaaetia, a whakawakia ana ano, ko te Make raua ko Kanara nga Kaiwhakawa me tetahi Ateha Maori hoki, a whakaputaina te whakataunga i te 1 o nga ra o Hepetema, 1887. Whakakorea ana te tono a Te Teira Tiakitai me Hori te Aroatua. Kaore i te whakahengia te whakakorenga atu o te kereme a Hori te Aroatua. I runga i te kereme a Tiakitai, i rite tahi te whakaaro a nga Kooti e rua mo nga take katoa, heoi ano te mea kaore i rite ko te taunga iho o te mana o Te Whatuiapiti ki a Tiakitai. I tino kaha te taburi o nga Kaiwhakawa ki te whiriwhiri i nga whaikorero i tukuna ai ki te Kooti i nga whakawa e rua, engari ko ta maua whakaaro mo runga mo taua take kaore nei i rite i aua Kooti, ko te whakataunga o te Kooti whakawa tuarua te mea i tino haere tika i runga i nga whaikorero a nga kaikorero o aua take.

5. Ko tenei tikanga e whai nei mehemea ranei e kore e tika kia waiho ma te take-mana anake e whaipaanga ai te tangata ki te whenua, kaore i tika tera kia korerotia nuitia i roto i te whakawakanga o tenei keehi. Kaore hoki i haere i runga i tera te whakataunga a te Kooti whakawa tuarua.

6. No reira e mahara ana maua me whakamana te whakataunga a te Kooti whakawa tuarua o te tau 1887 mo runga mo Porangahau me Mangamaire.

He mea tuku i raro i o maua ringa me o maua hiiri i Poneke i tenei te 19 o nga ra o Tihema, tau 1888.

Na. H. G. HETA METE, } Komihana.
ROPATA TIMIPARA, }

Kia Te KAWANA o te Koroni o Niu TIRENI.

KIA PAI MAI KOE E TE KAWANA,—

Ko maua ko nga Komihana e mau ake nei o maua ingoa i whakaritea i roto i to Komihana o te 3 o nga ra o Nowema, 1888, hei kai-whiriwhiri mo nga putake i whakahuatia ra i roto i taua Komihana, kia tukuna atu ai ta maua ripoata mo runga mo aua putake, ara mehemea ranei e tika ana kia whakamana te whakataunga a te Kooti Whenua Maori mo runga mo Waipiro me etahi atu whenua, mehemea ranei e ahua pohehe ana aua whakataunga, e tika ai kia ata whiriwhiria ano ona tikanga, tenei ka tukuna atu nei ta maua ripoata:—

1. Kua ata whiriwhiria e maua te pitihana a Hori te Aunoanoa me Peneamine Waipapa me etahi atu i tukuna nei ki te Whare Runanga, me nga whaikorero me nga mea katoa e pa ana ki taua pitihana. Kua tukuna mai ano hoki kia maua nga pukapuka tuhituhi i nga mahi o Te Kooti Whenua Maori me nga whakataunga o te whakawa tuatahi me te whakawa tuarua.

2. Na te Make Kaiwhakawa i whakatau te whakataunga a te Kooti i runga i te whakawakanga tuatahi, whakataua ana te katoa o te whenua ki nga kai-pitihana, whakakorea ana te tono a Tuta Nihoniho me te hunga e uru tahi ana ki tana tono.

3. I tonoa ano he whakawa tuarua whakaaetia ana, whakawakia ana taua tono e te Tumuaiki o nga Kaiwhakawa raua ko Te Paki Kaiwhakawa. Whakataua ana e te Kooti te 10,000 eka—ara te wahanga kotahi o nga wahanga e toru o taua poraka katoa—kia Tuta Nihoniho ma, ko te toenga atu o taua whenua i whakataua ki nga kai-pitihana.

4. Ko te take i rereke ai nga whakaaro o aua Kooti he rereke no ta ratou titiro ki te kupu i kiia ra i hoatu taua whenua kia Iri te Kura. I te whakawa tuatahi i mea te Kooti i pa ano taua hoatutanga ki te katoa o taua poraka, e hara i te mea i pa anake ki tera taha o te whenua i te taha ki te Tonga o te Awa o Waikawa, pera me ta Tuta Nihoniho i tohe ra. I te whakawa tuarua i wakamana te kupu i mea ra e hara i te hoatutanga whenua engari he whakaaetanga kau atu kia nohoia te whenua, ara te katoa o te whenua, a i nohoia tahitia taua whenua e te Whanau-a-Iritekura me te Itanga-a-mate te tupuna o Tuta Nihoniho, kaore i putu ake he tautohe i waenga ia ratou tae noa mai ki te tau 1863.

5. I te whakawa tuarua kihai i whakamana e te Kooti nga kupu a tetahi taha a tetahi taha ranei mo runga mo nga tikanga o te hoatutanga o te whenua kia Iritekura, a i runga i te ahua o nga korero i whakapuakina mo runga mo te nohonga o te Itanga-a-mate i runga i taua whenua e puta nui ana mai he whakaaro awangawanga kia maua i te mea hoki pea kaore i nohoia taua whenua e ratou.

6. Na i runga i to maua whiriwhiringa i nga tikanga katoa mo enei putake, e mahara ana maua tera pea kaore i tino tika te whakataunga a te Kooti Whenua Maori i te whakawa tuarua mo nga whenua e mohiotia nei ko Waipiro e tika ai kia ata whiriwhiria ano aua putake.

7. I muri iho i te whakataunga o te whakawa tuarua, i whakapaua he moni e Tuta Nihoniho mai i runga i te weaanga tikatanga i nga rohe o te taha i whakataua kia ratou. Mehemea ka whakahaua ano he whakawa hou, a ki te kore e whakamana te whakataunga a te Kooti tuarua, ka mounou noaiho taua moni a ratou. Noreira i mahara ai maua me ata whakaaro ano he tikanga e ea atu ai ano aua moni.

E tuku whakaiti atu ana maua i a maua kupu tohutohu atu mo runga mo aua tikanga: (1.) Kia whakakorea te whakataunga a te Kooti tuarua, kia whakahaua ano he whakawa hou. (2.) Ki te kore e whakamana te whakataunga a te Kooti tuarua, me utu atu ano kia Tuta Nihoniho ma a ratou moni i pau nei i runga i te wea. (3.) Ma te Kooti e ata whakaaro nga tikanga mo nga moni e pau ana i runga i te whakawa hou. (4.) Me whakarite ano he tikanga hei awhina i te hunga kua whaipanga ki taua whenua i raro i nga tikanga riihi i oti i mua atu o te mananga o "Te Ture Whakatikatika 1888 i Te Ture Kooti Whenua Maori, 1886." (5.) Me mahi he Ture hei whakamana i enei tikanga kua whakaaturia atu i runga ake nei.

He mea tuku atu i raro i o maua ringa me o maua hiiri i tenei te 19 o nga ra o Tihema, 1888.

H. G. HETA METE, } Komihana.
ROPATA TIMIPARA, }